

Weten, geloven en doen Overweging door Theo Brock bij de 5^e zondag van de veertigdagentijd (Ez 37,12-14; Joh 11,1-45), 13 maart 20014

We leven naar Pasen toe. We volgen Jezus op zijn weg naar kruis, dood en verrijzenis. Zo ook in het evangelieverhaal van Lazarus. Deze tekst confronteert ons met indringende beelden van dood en leven. Weinig zaken zijn zo verdrietig als het begraven van een dierbare. Dood betekent immers voorgoed afscheid nemen. En toch, ...toch krijgt Lazarus, die al vier dagen dood is, zijn tastbare aardse leven terug. Niet alleen dit wekt verbazing. Jezus zegt ook "*Wie in mij gelooft zal leven, ook al is hij of zij gestorven*". Deze beelden tarten alle natuurwetenschappelijke wetten. Wetten over atomen en moleculen, en groei en veroudering van levende wezens. Volgens deze wetten is opstaan uit de dood ondenkbaar. Ook de profeet Ezechiël lijkt te spotten met de dood als we lezen "*Ik ga uw graven openen...Mijn geest zal ik over u uitstorten en gij zult leven*". Deze woorden staan op gespannen voet met de realiteit. Immers, uit stof zijn wij geboren en tot stof zullen wij wederkeren. Het heeft geen zin deze waarheid weg te redeneren.

Wat kunnen wij weten? We weten dat de beelden die in de bijbel geschilderd worden niet altijd letterlijk genomen moeten worden. In de evangelieverhalen is blind niet blind, doof is niet doof, en dood is niet dood. De blinde ziet, de dove hoort en de dode leeft. *Wat kunnen wij weten?* Johannes is een evangelist en geen wetenschapper of journalist. We weten dat het verhaal over de opwekking van Lazarus een diepere bedoeling heeft. De evangelist Johannes wil ons wijzen op de identiteit en missie van Jezus als Verlosser. Tevens verwijst dit verhaal naar de verrijzenis van Jezus zelf, het feest dat we met Pasen vieren. Niet voor niets vertoont het graf van Lazarus een opvallende gelijkenis met het rotsgraf van Jezus.

Wat kunnen wij weten? Wellicht gaat het in de teksten van vandaag niet alleen om een lichamelijke dood maar verwijzen ze ook naar een geestelijke dood: het niet ontvankelijk zijn voor het mysterie of het verkeren in een dodelijke staat van onverschilligheid. Ook kunnen mensen zich bij leven al dood voelen, door een ondraaglijke depressie, door verslaving, door eenzaamheid of liefdeloze relaties. Misschien ook begrijpen we de indringende beelden van dood en leven beter als we de bijbelverhalen plaatsen in de context van de periode waarin ze zijn opgeschreven. In de tijd van de profeet Ezechiël waren de Joden in ballingschap. Die periode van de Babylonische ballingschap, plaatst de woorden van Ezechiël in perspectief. Wat bedoelt Ezechiël met de woorden "*Ik ga uw graven openen...Mijn geest zal ik over u uitstorten en gij zult leven*"? Het is de mens die alle hoop verloren heeft die hier aangesproken wordt. Het Joodse volk in ballingschap voelt zich machteloos en ten dode opgeschreven. De profeet Ezechiël vergelijkt deze verlamme gemoedstoestand met doodsbeenderen en graven. Hij roept het Joodse volk op de moed niet te verliezen en te vertrouwen in God en in een goede toekomst.

Deze beeldspraak is misschien ook van toepassing op het hier en nu. In ons land neemt de onvrede m.b.t. politiek en bestuur toe. Door bezuinigingen staat ons zorgstelsel onder druk. Te veel jongeren kunnen geen baan vinden die past bij hun opleiding. Veel allochtonen staan in onze samenleving buitenspel. Kerken lopen leeg. Parochies moeten noodgedwongen fuseren. Vanuit het Oude testament spreekt Ezechiël ook ons moed in. Hij wenst ons de veerkracht om dodelijk pessimisme te bestrijden. Hebben we de moed om nieuw leven te blazen in onze samenleving, in onze parochie, in ons dagelijks denken en doen?

Terug naar Lazarus. Dit evangelieverhaal brengt me bij de tweede centrale vraag van mijn overweging. *Wat mogen wij geloven?* We kunnen het verhaal van de opwekking van Lazarus lezen als een geloofsbelijdenis. De evangelist Johannes geeft met dit verhaal uiting aan zijn geloof dat Gods liefde voor mensen niet sterft wanneer wij doodgaan. In Johannes' visie zouden we dood zijn als God ons zou vergeten...maar God vergeet ons niet. Volgens Johannes wordt een leven dat op Jezus is afgestemd, niet door de dood bedreigd.

Mogen wij dat geloven? Een leven dat door de dood niet wordt bedreigd? Wat kan dat betekenen? Is het na ons sterven dan toch niet definitief afgelopen..... zijn we toch meer dan een handjevol atomen dat aan de aarde teruggegeven wordt? Welbeschouwd kan ik van een leven na de dood geen goede voorstelling maken en past mij dus het zwijgen. In dit opzicht is het opvallend dat in het evangeliëverhaal Lazarus ook zwijgt. Hij vertelt niets van zijn ervaringen aan gene zijde van de dood. En de omstanders vragen er ook niet naar. Waar u en ik wel ervaring mee hebben is het leven vóór de dood, inclusief lief en leed, gezondheid en ziekte, jeugd en ouderdom. Dat neemt niet weg dat bij mij de hoop leeft dat als mijn aardse leven ten einde is gekomen, dat het dan niet voor niets is geweest. Dat er een plaats voor me is gereserveerd in de harten van mijn dierbaren, en in het hart van God, om daar voorgoed te wonen.

In de bijbelverhalen van vandaag krijgt de dood niet het laatste woord. Bij het graf van zijn vriend Lazarus getuigt Jezus dat God sterker is dan de dood. Jezus voelt zich zo met God en zijn lot verbonden dat hij zeggen kan: *“Ik ben de verrijzenis en het leven. Wie in mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven, en ieder die leeft in geloof aan Mij, zal in eeuwigheid niet sterven”*. Wat kan Hij hiermee bedoelen? *“..... ieder die leeft in geloof aan Mij, zal in eeuwigheid niet sterven”*. Wat mogen wij hiervan geloven? Blijkbaar is eeuwig leven niet iets wat pas na de dood komt, in het hiernamaals. Blijkbaar kunnen we al tijdens ons aardse leven overgaan van dood naar leven, o.a. door in idealen te geloven en ze waar te maken. Net zo goed kunnen gestorven mensen die dat hebben gedaan nog steeds een bron van leven, van inspiratie zijn.

Hoe mooi is het om met Jezus te mogen geloven dat we een leven kunnen leiden dat de dood aankan. Het gaat bij Jezus meer om het ‘hiernumaals’ dan om het hiernamaals. Met het eeuwige leven wordt dus een vervuld en voltooid leven bedoeld. We worden opgeroepen om elke dag opnieuw te verrijzen door te leven met zijn Blijde Boodschap als inspiratiebron. Maar, geloven we in opstanding en nieuw leven bij onszelf? Willen we geloven dat we voorbestemd zijn voor een leven dat boven het maaiveld van de middelmaat uitstijgt, een leven dat tegenwicht biedt aan cynisme en pessimisme? Geloven we dat wij het in ons hebben om medemensen die psychisch, sociaal en maatschappelijk dood zijn weer een beetje tot leven te wekken? *Wat mogen wij geloven?* Het antwoord op deze vraag wordt belangrijker als we nog een vraag durven te stellen. *Wat moeten wij doen?*

Wat moeten wij doen? Het leven van Jezus was één grote aanklacht tegen onrecht. Daarmee heeft hij aan ons laten zien wat echt leven is. Niet opgeven, keuzes maken en de liefde *doen*. Bij mislukking en vertwijfeling, hoop, geloof en liefde laten verrijzen. Wie zo leeft als Jezus, schenkt nieuw leven en heeft zo zelf iets van het ‘eeuwig leven’ in zich. ‘Hoop doet leven’ is een gevleugelde uitspraak. En het is waar, als we niet meer kunnen hopen, dooft het vuur in ons. Het is onze heilige plicht om optimist te zijn, om niet op te geven, om aan de hemel hier op aarde te werken.

We leven naar Pasen toe. De lezingen van vandaag zijn verrijzenisverhalen. Deze verhalen dagen ons uit om te zoeken naar nieuw leven bij onszelf. Dat kan door bij jezelf te zoeken naar een vorm van inkeer. Dat kan door je in te zetten voor een beter leven van anderen, hier in deze parochiegemeenschap, en daar waar je woont en werkt. Dat kan ook door op te komen voor minderbedeelden elders in de wereld, o.a. door de vastenactie te steunen. We worden uitgedaagd te zoeken naar nieuw leven bij onszelf en een antwoord te vinden op levensvragen.

Wat kunnen wij weten? We weten dat het leven geen vrede heeft met de dood. Leven is geen wachtkamer van de dood. Dat zegt ons ook de lente die elk jaar weer komt.

Wat mogen wij geloven? Dat we naar Jezus voorbeeld een geïnspireerd leven kunnen leiden dat dood en pessimisme aankan. We mogen geloven dat verrijzenis overal aanwezig is waar mensen opgetild worden tot een menswaardig bestaan.

Wat moeten wij doen? Als actieve, levende mensen in deze wereld staan en met de ogen van het geloof ontdekken dat zo'n leven eeuwigheidswaarde heeft.